

UDK:631.5 (075)

FARKLI MİNERAL VE ORGANİK GÜBRELERİN AYVA VE ARMUT HASATININ KALİTESİ VE MEYVELERİN DEPOLANMASI ÜZERİNE ETKİSİ

Özgür Aykaya

*Türkiye cumhuriyeti ziraat mühendisi*Shakhlo Hoshimova, *JizPI asistanı*

Zuhra Abdulatipova

Ochilova Durdona

Jizzakh Politeknik Enstitüsü 4. sınıf öğrencileri

Soyut: Makale ayva ve armut meyvelerinin bileşimi, faydalı özellikleri, insan sağlığına etkileri ve bileşiminde kullanılan çeşitli gübre türleri hakkında bilgiler içermektedir. Bu bilgilerin alanla ilgilenen uzmanlar ve temsilciler için faydalı olacağına inanıyoruz.

Anahtar kelimeler: ayva, armut, biyolojik özellik, organizma, meyve, gübre, norm, depolama, standart, uygunluk.

Günümüzde ülkemizde tarım sektörünü kökten değiştirmek için taze ve yıl boyu kullanılabilir haploid, diploid, triploid kromozumlu çeşitlerin oluşturulmasına yönelik bilimsel araştırmalar bunun canlı bir örneğidir. Ülkemiz liderinin tarım sektörünün daha da gelişmesini desteklediği ve bu alanda ileri kümelenmeleri desteklediği, çıkarılan karar ve kararnamelerden anlaşılmaktadır. Bağımsızlık yıllarında gıda sektörünün geliştirilmesinde büyük ölçekli reformlar uygulandı ve yabancı yatırımcılar bu sektöre yatırım çekiyor. 2020 yılında Özbekistan'da gıda üretim oranı %9-10 iken, 2022 yılında bu göstergelerin 1,5-2 kat artması bekleniyor. Ürün üretiminin günümüzde ileri teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilmesi, sektörün gelişme basamaklarını tırmandığının bir göstergesidir. Meyve ve sebzelerin yaygın olarak yetiştirilmesi yerine yoğun ekimin, sulama sistemine damlama ve yağmurlama sulama sistemlerinin getirilmesinin su kaynaklarının rasyonel kullanımı için amaçlı bir fikir olduğunu söylemek yanlış olmaz [1].

Meyve ve sebze ürünlerinin üretiminde iki ana faaliyet önemli rol oynamaktadır. Bunlar arasında agroteknik ve agrokimyasal süreçler vardır. Örnek bir toprak işleme ile ürünün gelişimini doğru yola koyarsak, zirai kimyasal süreçle mineral ve organik gübrelerin kullanımıyla ürünün verimliliğini yakalarız. Aşağıda ayva ve armut meyvelerinin bileşimini etkileyen mineral ve organik gübrelerden bahsedeceğiz. Ayva, 100 g tam meyvede 40 kcal enerji içeren bir üründür. Vücudu temizler ve fazla kilolardan kurtulmaya yardımcı olur. C vitamini bakımından yüksektir ve vücudun patojenlere, virüslere ve bakterilere karşı ana savunucuları olan beyaz kan hücrelerinin (lökositler) sayısını artırmaya yardımcı olur. Dağılım bölgelerine göre Kafkasya, Kırım, Moldova ve Orta Asya'da yaygındır. İnsan vücudundaki etkilerine göre mide, bağırsak, böbrek, kalp, kan damarları, bronşiyal astım, kansızlık, rahim hastalığı, glosit, yanık ve boğaz hastalıklarını tedavi eden bir ilaçtır. Armut meyvesi farklı mevsimlerde olgunlaşır. %80 C vitamini ve ayrıca yüksek antioksidan bileşikler - polifenoller ve flavonoidler içerir. Potasyum açısından çok zengin olduğu için vücuttaki fazla sodyum tuzlarını uzaklaştırır. Armut, faydalı özelliklerine göre mide ve bağırsak hastalıklarının iltihaplanmasını önler. Glisemik indeksi yüksek olmadığı için şeker hastaları armut yese bile şeker miktarı artmaz. Bu iki meyveyi yetiştirme, depolama ve işleme alanına yönlendirmek tarım işçisine büyük bir sorumluluk düşmektedir. Çünkü olgunlaşmadan meyve verene kadar ürünlere verilen gübreler önemlidir. Meyvelerin bileşimi üzerinde önemli etkisi olan fosfor, azot ve potasyumlu

gübrelerden bahsediyoruz. Fosforlu gübreler meyvelerin hızlı olgunlaşmasına katkıda bulunur, bitkilerin kök sisteminin normal gelişimi için gerekli olan vejetasyon süresini kısaltmak için en etkilidir. Azot-fosforlu gübreler, yüksek konsantrasyonlu granül gübrelerdir - 9:1 oranında amonyum nitrat ve ammafos. Potasyumlu gübreler, suda hızlı çözünür klorür, sülfat ve karbonik asit içeriği yüksek olan hammaddelerdir. Çorbalı topraklarda potasyum kullanılmaz[2].

Kuru çöl bölgesinde ve ekşi topraklarda, bitkilere sadece sulama sırasında potasyum uygulanır. Yukarıda sayılan gübrelerden bazıları ayva ve armut meyvelerinin büyüme, gelişme ve meyve verme süreçlerinde önemlidir. Aşırı gübre kullanımı meyve kompozisyonunun bozulmasına neden olur. Özbekistan'da fosfor, azot ve potasyum uygulamasının en iyi oranı 1:0.75:0.35'tir. Meyve ve sebzelerin yüksek kalitede depolanması, yalnızca depolama depolarının koşullarına değil, aynı zamanda yetiştirilmesinde kullanılan agroteknik önlemlere de bağlıdır. Ürünler üzerine uygulanan gübrelerin yanlış uygulanması ve olgun ürünlerin zamanında hasat edilmemesi, yani erken veya geç hasat, ürünün kalitesini ve raf ömrünü de etkiler. Nüfusa yıl boyunca aynı oranda tarımsal ürün sağlayabilmek için çiftliklerde sabah, orta ve akşam çeşitlerinin ekiminin yapılması gerekmektedir. Ancak çoğu çiftlikte, yarının bu tür ürün çeşitlerini yetiştirerek ürünlerin mevsimselliği artmaktadır. Bu tür erkenci çeşitler, yıllık üretimin %70'ini oluşturur. Bu da sırayla bir takım problemler yaratır. Ağustos ve Eylül aylarından itibaren çiftliklerden alınan ürünlerin büyük bir kısmının depoya kaldırıldığı bilinmektedir. Ancak çiftçiler bu ürünü depoda depolamanın nihai sonucuna dikkat etmemekte ve hasadın uzun süreli depolanmasında olumlu etkisi olan önlemleri almamaktadır. Bu nedenle ürünün %20'den fazlası depolama sırasında yok olmaktadır[3].

Özellikle buzdolaplarında ve buz depolarında soğutma ve dondurma işlemlerinin sürekli olarak uygulanmasını sağlayarak ürünün yüksek kalitede ve uzun süre saklanmasını sağlar. Dondurucu 40-45 tona kadar kargo depolayabilir. Güvenlik, yangın ve donma yönetmelikleri burada sıkı bir şekilde takip edilir ve bu hücre klima ve diğer gerekli ekipmanlarla donatılmıştır. Kamera, tam otomatik bir sistem temelinde kontrol edilir ve her panel, tüketici ürünleri, yangın güvenliği ve ısı etkisi için küresel gereksinimleri tam olarak karşılar. Hedefimiz, gübre normları ve yüksek verim kullanımı ile meyve ve sebze ürünleri üretiminde ürünlerimizle dünya pazarlarına katılmaktır. Çünkü her kaliteli ürün alıcısını bulur. Sonuç olarak araştırmamızın pratikte uygulandığı söylenebilir. Ayrıca meyve ve sebzelere eklenen gübreler üzerinde de deneyler yapacağız. Bu, önümüzde duran acil konulardan biri olacaktır.

REFERANSLAR:

1. Ş. Mirziyoyev'in 2022-2026 yıllarını kapsayan "Kalkınma Stratejisi" Taşkent-2022'dir.
- 2-[http:// mineral gübrelerin faydalı özellikleri.](http://mineralgubrelerin.faydalı.özellikleri)
- 3- H. Boriyev, R. Jorayev, O. Alimov "Meyve ve sebze depolama ve ön işleme" Taşkent-2002